

مصطفومه محمدی_ رئیس گروه آمارهای نیروی انسانی

بازار کار، نیروی انسانی و عوامل تولید کلمات کلیدی که در تمامی اعصار نقش موثری در ارتقا کیفی و کمی زندگی انسان‌ها داشته‌اند و موجبات ارتقاء جوامع را فراهم کرده‌اند. این عوامل به نوبه خود چالش‌هایی را برای صاحب منصبان ایجاد کرده‌اند که اگر دولتمردان از آن به نحو مطلوب بهره گرفته باشند هماناً موجبات توسعه سرزیشن شان را فراهم کرده‌اند و برعکس. در بین این عوامل، نیروی انسانی نقش کلیدی را دارا می‌باشد که در صورت تربیت صحیح و علمی می‌تواند، حوزه اشتغال را بارور کند. اشتغال و بیکاری، از جمله موضوع‌های اساسی اقتصاد هر کشوری است، به‌گونه‌ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری، به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافته‌ی جوامع تلقی می‌شود. نخ بیکاری یکی از شاخص‌هایی است که برای ارزیابی شرایط اقتصادی کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد. از سال ۱۳۷۶ اطلاعات بازار کار کشور از طریق طرح "آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار" حاصل می‌شد که به منظور بهبود کیفیت و انطباق بیشتر با مفاهیم بین‌المللی به‌ویژه سازمان بین‌المللی کار^۱، مورد بازنگری قرار گرفت تا به صورت طرح فعلی و با عنوان "طرح آمارگیری نیروی کار" به اجرا در آید. "طرح آمارگیری نیروی کار" اولین بار در سال ۱۳۸۴ آغاز شد و از آن زمان تاکنون در ماه میانی هر فصل اجرا شده است.

"طرح آمارگیری نیروی کار" با هدف شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار کشور و تغییرات آن اجرا می‌شود. این هدف از طریق «برآورد شاخص‌های فصلی و سالانه‌ی نیروی کار در سطح کل کشور و استان‌ها»، «برآورد تعداد سالانه در سطح کل کشور و استان‌ها»، «برآورد تغییرات فصلی و سالانه‌ی شاخص‌های نیروی کار در سطح کل کشور» و «برآورد تغییرات سالانه‌ی شاخص‌های نیروی کار در سطح استان‌ها» تأمین می‌شود.

جامعه تحت پوشش طرح آمارگیری نیروی کار مجموعه افرادی است که طبق تعریف، عضو خانوارهای معمولی ساکن یا گروهی در نقاط شهری یا روستایی کشور هستند. لذا، این طرح اعضای خانوارهای معمولی غیر ساکن و اعضای خانوارهای موسسه‌ای را پوشش نمی‌دهد. روش آمارگیری در این طرح به صورت خوش‌های دور مرحله‌ای طبقه‌بندی شده است. در این طرح، علاوه بر برآورد سطوح، برآورد تغییرات نیز مورد نظر است، از این‌رو از روش نمونه‌گیری چرخشی استفاده می‌شود. نمونه‌گیری چرخشی با ثابت نگهداشتن بخشی از واحدهای نمونه بین دو فصل آمارگیری و تغییر بقیه واحدهای، به بهترین نحو، امکان برآورد سطوح و تغییرات را فراهم می‌کند.

در گزارش پیش‌روی، به بررسی نتایج طرح آمارگیری نیروی کار زمستان ۱۳۹۸ به صورت تفصیلی‌تر پرداخته می‌شود. لازم به ذکر است، در گزارش پیش‌روی ابتدا به بررسی تغییرات شاخص‌ها و سپس تغییرات جمعیتی در سطح کلان پرداخته می‌شود و در انتهای گزارش، ماتریس انتقال جریانات نیروی کار در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ موردد ارزیابی قرار می‌گیرد.

شاخص‌های بازار کار

طرح آمارگیری نیروی کار در هر فصل به صورت نمونه‌ای با مراجعه به افراد ۱۰ ساله و بیشتر ۶۰۶۷۲ خانوار در مناطق شهری و روستایی ۳۱ استان کشور اجرا می‌شود. نگاهی به اهم نتایج این طرح در زمستان ۱۳۹۸ حاوی نکات ذیل است:

بررسی شاخص‌های زمستان ۱۳۹۸ گویای آنست که نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر برابر با ۱۰,۶ درصد می‌باشد که نسبت به فصل مشابه سال گذشته به میزان ۱,۷ درصد کاهش داشته است، شایان ذکر است که نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله با ۲۵,۷ درصد نسبت به زمستان ۱۳۹۷ به همین میزان ۲,۴ درصد کاهش یافته است. ارزیابی نرخ مشارکت اقتصادی گویای آنست که در زمستان سال جاری نسبت به فصل مشابه سال ۱۳۹۷ شاخص مذکور به میزان ۱,۱ درصد کاهش یافته است. از سوی دیگر، با نگاهی به نتایج ملاحظه می‌گردد که نسبت اشتغال در زمستان ۱۳۹۸ به میزان ۴,۰ درصد نسبت به زمستان ۱۳۹۷ کاهش یافته است که با بررسی اشتغال بخشی مشاهده می‌شود که سهم اشتغال بخش‌های کشاورزی و صنعت به ترتیب با کاهش ۰,۴ و ۰,۶ درصدی اما سهم اشتغال بخش خدمات با افزایش ۱,۰ درصدی مواجه شده‌اند. این در حالی است که سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص در دوره مورد بحث به میزان ۱,۱ درصد کاهش یافته است و از ۱۱,۵ درصد در زمستان ۱۳۹۷ به ۱۰,۴ درصد در زمستان ۱۳۹۸ رسیده است.

با نگاهی به میزان ساعت کار جمعیت شاغل در هفته مرجع مشاهده می‌شود، که در فصل زمستان ۱۳۹۸ نسبت به فصل زمستان سال گذشته ساعت کار جمعیت شاغل افزایش یافته است. بدین نحو که در فصل جاری نسبت به فصل مشابه سال گذشته به میزان ۱۶۴ هزار نفر از جمعیت غایب موقت و ۱ میلیون و ۴۲۱ هزار نفر از جمعیت شاغلین با ساعت کار کمتر از ۴۴ ساعت در هفته مرجع کاسته شده است، از سوی دیگر به میزان ۱ میلیون و ۶۴۴ هزار نفر به جمعیت شاغلی که ۴۴ ساعت و بیشتر در هفته مرجع کار کردند، افزوده شده است.

نمودار زیر شمای کلی بازار کار زمستان ۱۳۹۸ را در یک نگاه نشان می‌دهد.

شاخص‌های عمده بازار کار - زمستان ۱۳۹۸

(ارقام به هزار نفر)

جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر
۶۱,۹۱۶

غیر فعال

(٪۵۷/۶) ۳۵,۶۹۲

فعال (نرخ مشارکت اقتصادی)

(٪۴۲/۴) ۲۶,۲۲۴

بیکار (نرخ بیکاری)

(٪۱۰/۶) ۲,۷۸۹

شاغل (نرخ اشتغال)

(٪۸۹/۴) ۲۳,۴۳۵

غایب موقت

۸۸۱
(٪۳/۸)

کمتر از ۴۴ ساعت

۸,۸۰۰
(٪۳۷/۶)

اشغال با ساعت و بیشتر

در هفته مرجع
۱۳,۷۵۴
(٪۵۸/۷)

سایر

۶,۳۷۲
(٪۲۲/۴)

اشغال ناقص

۲,۴۲۸
(٪۲۷/۶)

جمعیت در سن کار

- جمعیت فعال: بررسی نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در فصل زمستان نشان می‌دهد که بیش از ۲۶ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر (جمعیت در سن کار) از قابلیت مشارکت برخوردار بوده‌اند یعنی شاغل یا بیکار می‌باشند و نسبت به زمستان گذشته بیش از ۴۳۰ هزار نفر از جمعیت مذکور کاسته شده است. شایان ذکر است که جمعیت فعال زنان و مردان به ترتیب کاهش بیش از ۲۵۰ و ۱۷۰ هزار نفری را تجربه کرده‌اند. این تغییرات جمعیتی به نوبه خود موجب کاهش نرخ مشارکت اقتصادی نسبت به فصل مشابه سال قبل شده است. بررسی روند تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی به تفکیک جنس گویای آنست که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (زمستان ۱۳۹۷)، به میزان ۱۰۳ درصد برای مردان و ۱۰۰ درصد برای زنان کاهش یافته است.

- جمعیت غیرفعال: براساس نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ جمعیت غیرفعال افزایش یک میلیون و ۱۰۴ هزار نفری را تجربه کرده است و از ۳۴ میلیون ۵۸۹ هزار نفر در زمستان ۱۳۹۷ به ۳۵ میلیون و ۶۹۰ هزار نفر در زمستان ۱۳۹۸ رسیده است و بعبارت دیگر با توجه به شرایط فصلی بیش از یک میلیون و ۱۰۰ هزار نفر بطور موقت از بازار کار خارج شده‌اند و این قابلیت را دارا می‌باشند که در فصول آینده به بازار کار برگردند.

در جدول زیر، جمعیت‌ها و شاخص‌های اصلی بازار کار و تغییرات آن‌ها نسبت به فصل مشابه سال گذشته، زمستان ۱۳۹۷، نشان داده شده است.

جدول ۱- شاخص‌های نیروی کار و تغییرات آن‌ها در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷

تغییرات	زمستان ۱۳۹۷		زمستان ۱۳۹۸		شرح
	۶۱۲۴۲۶۴۸	۶۱۹۱۵۹۱۳	تعداد	جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	
-۱,۱	۴۳,۵	۴۲,۴	نرخ	مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	
-۴۳۰۳۳۰	۲۶۶۵۴۰۷۷	۲۶۲۲۳۷۴۷	تعداد		
-۰,۴	۳۸,۲	۳۷,۸	نسبت	اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	
۵۲۴۵۳	۲۳۳۸۲۷۰۸	۲۳۴۳۵۱۶۱	تعداد		
-۱,۷	۱۲,۳	۱۰,۶	نرخ	بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر	
-۴۸۲۷۸۱	۳۲۷۱۳۶۸	۲۷۸۸۵۸۷	تعداد		
-۰,۴	۱۶	۱۵,۶	سهم	اشتغال در بخش کشاورزی	
-۸۰۳۳۹	۳۷۳۵۶۸۰	۳۶۵۵۳۴۱	تعداد		
-۰,۶	۳۲,۳	۳۱,۷	سهم	اشتغال در بخش صنعت	
-۱۳۰۱۵۲	۷۵۵۹۴۲۰	۷۴۲۹۲۶۸	تعداد		
۱,۰	۵۱,۷	۵۲,۷	سهم	اشتغال در بخش خدمات	
۲۶۵۰۴۳	۱۲۰۸۲۸۵۷	۱۲۳۴۷۹۰۰	تعداد		

ارزیابی نتایج گویای آنست که در این دو فصل جمعیت شاغل ۵۲ هزار نفر افزایش و جمعیت بیکار ۴۸۲ هزار نفر کاهش داشته است. با نگاهی به چگونگی افزایش جمعیت شاغل به تفکیک بخش‌ها مشاهده می‌شود که سهم جمعیت

شاغل در بخش خدمات ۱۰ درصد معادل ۲۶۵۰۴۳ نفر افزایش و جمعیت شاغل بخش‌های کشاورزی و صنعت به ترتیب به میزان ۸۰۳۳۹ و ۱۳۰۱۵۲ نفر کاهش یافته است.

شاخص‌های بازار کار بر حسب استان

به منظور مشاهده‌ی بهتر وضعیت بازار کار، در این قسمت تغییرات نرخ مشارکت، نرخ بیکاری و نسبت اشتغال در سطح استان ارزیابی می‌شود:

نرخ مشارکت اقتصادی

بررسی نرخ مشارکت استانی گویای آنست که بیشترین میزان افزایش در نرخ مشارکت اقتصادی در جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر استان هرمزگان با ۵,۹ درصد رخ داده است و در مقابل استان آذربایجان غربی بیشترین کاهش را با ۴,۳ درصد تجربه کرده است. این بررسی نشان می‌دهد، در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ نرخ مشارکت اقتصادی ۲۰ استان کشور روند کاهشی داشته است و در مقابل نرخ مشارکت ۱۰ استان در بازه زمانی مورد بررسی افزایش یافته است. نرخ مشارکت اقتصادی استان گلستان نیز تغییری نکرده است. همچنین این نتایج گویای آنست که بیشترین و کمترین نرخ مشارکت در زمستان ۱۳۹۸ مربوط به استان هرمزگان و مرکزی به ترتیب با ۴۹,۹ درصد و ۳۵,۶ درصد می‌باشد.

نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر به تفکیک استان

تغییرات	زمستان ۱۳۹۷	زمستان ۱۳۹۸	شرح
-۱.۱	۴۳.۵	۴۲.۴	کل کشور
-۰.۸	۴۳.۱	۴۲.۳	آذربایجان شرقی
-۴.۳	۴۵.۹	۴۱.۶	آذربایجان غربی
-۱.۵	۴۷.۷	۴۶.۲	اردبیل
-۳.۳	۴۶.۱	۴۲.۸	اصفهان
.۰.۹	۴۱.۳	۴۲.۲	البرز
-۰.۹	۳۷.۹	۳۷.۰	ایلام
-۱.۷	۴۲.۴	۴۰.۷	بوشهر
-۱.۷	۴۳.۴	۴۱.۷	تهران
۱.۲	۴۳.۶	۴۴.۸	چهارمحال و بختیاری
.۰.۹	۴۲.۶	۴۳.۵	خراسان جنوبی
-۰.۶	۴۴.۵	۴۳.۹	خراسان رضوی
-۱.۹	۴۸.۲	۴۶.۳	خراسان شمالی
-۱.۴	۴۴.۴	۴۳.۰	خوزستان
۳.۱	۴۴.۵	۴۷.۶	زنجان
-۱.۹	۴۰.۴	۳۸.۵	سمنان
-۰.۵	۳۶.۷	۳۶.۲	سیستان و بلوچستان
-۳.۰	۴۲.۹	۳۹.۹	فارس
.۰.۵	۴۳.۹	۴۴.۴	قزوین
-۰.۵	۳۸.۸	۳۸.۳	قم
-۲.۴	۴۷.۱	۴۴.۷	کردستان
-۳.۵	۴۴.۳	۴۰.۸	کرمان
-۰.۲	۴۵.۹	۴۵.۷	کرمانشاه
-۰.۹	۳۹.۰	۳۸.۱	کوهگلويه و بويراحمد
.۰.۰	۴۰.۸	۴۰.۸	گلستان
-۳.۱	۴۶.۱	۴۳.۰	گیلان
.۰.۶	۳۹.۶	۴۰.۲	لرستان
۱.۶	۴۳.۸	۴۵.۴	مازندران
-۲.۲	۳۷.۸	۳۵.۶	مرکزی
۰.۹	۴۴.۰	۴۹.۹	هرمزگان
.۰.۴	۴۳.۳	۴۳.۷	همدان
.۰.۸	۴۴.۸	۴۵.۶	یزد

نرخ بیکاری

اما با بررسی نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر به تفکیک استانی مشاهده می‌شود، در زمستان ۱۳۹۸ بیشترین نرخ بیکاری مربوط به استان کردستان با ۲۰,۰ درصد و کمترین نرخ بیکاری مربوط به استان خراسان جنوبی با ۶,۰ درصد می‌باشد. در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ بیشترین کاهش نرخ بیکاری در استان خوزستان اتفاق افتاده است و در این دوره از ۱۷,۲ درصد به ۱۲,۴ درصد رسیده و با کاهش ۴,۸ درصدی مواجه شده است و در مقابل استان لرستان با افزایش ۴,۱ درصدی نرخ بیکاری بیشترین افزایش نرخ بیکاری را در دوره مورد بررسی تجربه کرده است. دامنه نرخ بیکاری در دوره مورد بررسی برابر با ۱۴,۰ درصد است. بطور کلی در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به دوره مشابه سال گذشته در ۸ استان نرخ بیکاری افزایش و در ۲۲ استان نرخ مذکور کاهش یافته است و در استان قم این نرخ تغییری نداشته است.

نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر به تفکیک استان

شهر	زمستان ۱۳۹۸	زمستان ۱۳۹۷	تغییرات
کل کشور	۱۰,۶	۱۲,۳	-۱,۷
آذربایجان شرقی	۹,۵	۱۲,۵	-۳,۰
آذربایجان غربی	۱۴,۵	۱۵,۷	-۱,۲
اردبیل	۱۱,۵	۱۲,۴	-۱,۹
اصفهان	۱۰,۳	۱۲,۴	-۲,۱
البرز	۱۱,۱	۱۲,۸	-۲,۷
ایلام	۷,۰	۱۰,۴	-۳,۴
بوشهر	۱۰,۳	۹,۴	+۰,۹
تهران	۸,۸	۱۱	-۲,۲
چهارمحال و بختیاری	۱۴,۵	۱۵,۸	-۱,۳
خراسان جنوبی	۶,۰	۸,۴	-۲,۴
خراسان رضوی	۸,۹	۱۲,۸	-۳,۹
خراسان شمالی	۱۱,۲	۱۲,۸	-۱,۶
خوزستان	۱۲,۴	۱۷,۲	-۴,۸
زنجان	۹,۳	۱۱,۴	-۲,۱
سمنان	۸,۳	۸,۲	+۰,۱
سیستان بلوچستان	۱۱,۳	۱۴,۵	-۳,۲
فارس	۷,۷	۸,۳	-۰,۶
قزوین	۱۰,۶	۱۱	-۰,۴
قم	۹,۷	۹,۷	+۰,۰
کردستان	۲۰,۰	۱۹,۸	+۰,۲
کرمان	۱۰,۶	۱۱,۸	-۱,۲
کرمانشاه	۱۷,۹	۲۱,۱	-۳,۲
کوهگیلویه و بویراحمد	۱۰,۱	۱۲,۹	-۲,۸
گلستان	۱۲,۰	۱۰,۸	+۱,۲
گیلان	۱۱,۹	۱۱,۸	+۰,۱
لرستان	۱۶,۸	۱۲,۷	+۴,۱
مازندران	۹,۳	۶,۴	+۲,۹
مرکزی	۶,۹	۸,۳	-۱,۴
همدان	۱۱,۹	۱۱	-۰,۹
یزد	۱۱,۶	۱۳	-۱,۴

نسبت اشتغال

نتایج طرح آمارگیری نیروی کار زمستان ۱۳۹۸ نشان می‌دهد بیشترین نسبت اشتغال در استان هرمزگان با ۴۴,۰ درصد و کمترین نسبت در استان سیستان و بلوچستان با ۳۲,۱ درصد است. همچنین، این بررسی گویای آنست که بیشترین و کمترین میزان افزایش نسبت اشتغال در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ به ترتیب در استان‌های هرمزگان با ۴,۹ درصد و مازندران با ۱,۰ درصد رخ داده‌است، از سوی دیگر که بیشترین و کمترین میزان کاهش نسبت اشتغال در دوره مذکور به ترتیب در استان‌های آذربایجان غربی با ۱,۳ درصد و اردبیل با ۰,۴ درصد اتفاق داده‌است. به طور کلی در این دوره بازار کار ۱۶ استان با افزایش نسبت اشتغال و در مقابل ۱۵ استان با کاهش این نسبت مواجه شده است.

نسبت اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر به تفکیک استان

تغییرات	زمستان ۱۳۹۷	زمستان ۱۳۹۸	شرح
-۰,۴	۳۸,۲	۳۷,۸	کل کشور
+۰,۶	۳۷,۷	۳۸,۳	آذربایجان شرقی
-۳,۱	۳۸,۷	۳۵,۶	آذربایجان غربی
-۰,۴	۴۱,۳	۴۰,۹	اردبیل
-۱,۹	۴۰,۳	۳۸,۴	اصفهان
۱,۹	۳۵,۶	۳۷,۵	البرز
۰,۵	۳۳,۹	۳۴,۴	ایلام
-۱,۹	۳۸,۴	۳۶,۵	بوشهر
-۰,۷	۳۸,۷	۳۸,۰	تهران
۱,۵	۳۶,۷	۳۸,۲	چهارمحال و بختیاری
۱,۹	۳۹	۴۰,۹	خراسان جنوبی
۱,۲	۳۸,۸	۴۰,۰	خراسان رضوی
-۰,۹	۴۲	۴۱,۱	خراسان شمالی
۰,۸	۳۶,۸	۳۷,۶	خوزستان
۳,۶	۳۹,۵	۴۳,۱	زنجان
-۱,۸	۳۷,۱	۳۵,۳	سمنان
۰,۷	۳۱,۴	۳۲,۱	سیستان بلوچستان
-۲,۵	۳۹,۴	۳۶,۹	فارس
۰,۶	۳۹,۱	۳۹,۷	قزوین
-۰,۵	۳۵	۳۴,۵	قم
-۲,۰	۳۷,۸	۳۵,۸	کردستان
-۲,۷	۳۹,۱	۳۶,۴	کرمان
۱,۳	۳۶,۲	۳۷,۵	کرمانشاه
۰,۳	۳۴	۳۴,۳	کهگیلویه و بویراحمد
-۰,۵	۳۶,۴	۳۵,۹	گلستان
-۲,۸	۴۰,۷	۳۷,۹	گیلان
-۱,۲	۳۴,۶	۳۳,۴	لرستان
۰,۱	۴۱	۴۱,۱	مازندران
-۱,۴	۳۴,۶	۳۳,۲	مرکزی
۴,۹	۳۹,۱	۴۴,۰	هرمزگان
۱,۵	۳۸,۲	۳۹,۷	همدان
۱,۳	۳۹	۴۰,۳	یزد

آمارهای جریان

پس از آگاهی از نتایج طرح آمارگیری نیروی کار و دستیابی به شاخص‌های کلان و مهم اقتصادی که در نگاه اول با آن می‌توان بازارکار کشور را رصد کرد، دولتمردان و اندیشمندان حوزه اقتصاد به اطلاعات بیشتری برای تحلیل و ارزیابی عملکردها نیازمند هستند. بدین منظور، یکی از مواردی که می‌تواند به فهم و درک اطلاعات بازار کار کمک شایان توجهی کند همانا بررسی تبیینی، موشکافانه و دقیق‌تر اطلاعات در فصول مختلف است. شایان گفت است این نوع بررسی‌ها می‌تواند به بسیاری از سوالات پیش آمده نیز پاسخ دهد. عبارت دیگر، مقایسه شاخص‌های بازار کار در زمان‌های مختلف، تغییرات بازار کار را در طی زمان نشان می‌دهد، اما به منظور آگاهی از جابجایی‌های داخل مقاطع و درک چگونگی فرایند اتفاقات درون بازار کار، بکارگیری آمارهای جریان می‌تواند در این راه کمک موثر و شایان توجهی باشد. امروزه این امر با توجه به استفاده از الگوی چرخشی در نمونه‌گیری طرح آمارگیری نیروی کار امکانپذیر است.

"آمارهای جریان نشان می‌دهد در طی یک دوره حرکت و جابجایی‌های بازار کار چگونه بوده است. که این امر از طریق ماتریس انتقال ممکن است. ماتریس انتقال، اطلاعات غنی برای تحلیل جریان‌های نیروی کار فراهم می‌کند زیرا جریان‌های خروجی و ورودی غیرفعال، شاغل و بیکار را تولید می‌نماید" (فلاح، جوادی ۱۳۹۳).

در این قسمت به بررسی ماتریس انتقال جریانات بازار کار در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ برای جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر پرداخته می‌شود. این ماتریس نشان می‌دهدچه بخشی از جمعیت به لحاظ بازار کاری شرایطشان ثابت مانده و چه بخشی تغییر کرده است:

– نتایج این بررسی نشان می‌دهد در این دو فصل بیشترین جابجایی‌ها در آمارهای مذکور در جمعیت بیکار رخ داده‌است.

– همانگونه که ملاحظه می‌شود ۸۳,۲ درصد از جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیشتر زمستان ۱۳۹۷ در زمستان ۱۳۹۸ نیز همچنان شاغل مانده‌اند، ۳,۸ درصد بیکار و ۱۲,۸ درصد غیرفعال شده‌اند.

– رصد جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیشتر زمستان ۱۳۹۷ در زمستان ۱۳۹۸ گویای آنست که ۳۶,۸ درصد جمعیت مذکور همچنان بیکار مانده‌اند، ۳۵,۱ درصد شاغل و ۲۷,۹ درصد از بازار کار خارج و غیرفعال شده‌اند.

– شایان گفت است از کل جمعیت غیرفعال ۱۰ ساله و بیشتر زمستان ۱۳۹۷ در زمستان ۱۳۹۸ به میزان ۷,۹ درصد وارد بازار کار شده‌اند که از این میزان ۶,۲ درصد شاغل و ۱,۷ درصد بیکار شده‌اند و ۹۲,۰ درصد از جمعیت غیرفعال هم در طی فصول مورد بررسی تغییری در وضع فعالیتشان رخ نداده است.

ماتریس انتقال جریانات نیروی کار

(از زمستان ۱۳۹۷ به زمستان ۱۳۹۸)

(جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر)

زمستان ۱۳۹۸					زمستان ۱۳۹۷
جمع	غیرفعال	بیکار	شاغل	شاغل	
٪ ۱۰۰,۰	۱۲,۸٪	۳,۸٪	۸۳,۲٪	شاغل	
٪ ۱۰۰,۰	۲۷,۹٪	۳۵,۱٪	۳۶,۸٪	بیکار	
٪ ۱۰۰,۰	۹۲,۰٪	۱,۷٪	۶,۲٪	غیرفعال	

جمع‌بندی

ارزیابی نتایج جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر نشان می‌دهد که در دو فصل مورد بررسی جمعیت شاغل، افزایش ۵۲ هزار نفری را تجربه کرده است و در مقابل جمعیت بیکار ۴۸۲ هزار نفر کاهش داشته است، از سوی دیگر جمعیت غیرفعال نیز در حدود یک میلیون و ۱۰۴ هزار نفر افزایش یافته است.

با نگاهی به شاخص‌های جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر ملاحظه می‌گردد که نرخ بیکاری کل کشور با کاهش ۱,۷ درصدی مواجه شده است. بیشترین میزان افزایش نرخ بیکاری به ترتیب در استان‌های لرستان، مازندران و گلستان و در مقابل بیشترین میزان کاهش به ترتیب در استان‌های خوزستان، خراسان رضوی و ایلام رخ داده است.

بررسی ماتریس انتقال گویای آنست که بطور کلی در زمستان ۱۳۹۸ نسبت به زمستان ۱۳۹۷ بیش از ۴۰ درصد از جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر (۱۲,۸) درصد از جمعیت شاغل و ۲۷,۹ درصد از جمعیت بیکار) از بازار کار خارج شده‌اند و در مقابل حدود ۸ درصد (۶,۲ درصد جمعیت شاغل و ۱,۷ درصد جمعیت بیکار) به بازار کار وارد شده‌اند.